

STENOMUSEEN 29

MEDLEMSBLAD FOR STENO MUSEETS VENNER – MARTS 2005

Roboterne er løs på Steno Museet

Journaliststuderende Lise Soelberg Pedersen besøgte Steno Museet i vinterferien og fortæller her om sine indtryk.

Apparater, som spiller fodbold, en bil, der selv kan finde vej, og LEGO-robotter, der hilser pænt på, når de møder hinanden. Steno Museet er i denne uge besat af horder af robotter, og det er lige noget for vinterferiebørnene.

– Det er rigtig spændende, siger Jonathan Tobias Tjørnfeld Nitz, som til daglig går i 5. klasse og agerer robotopfinder i fritiden.

– Jeg kan godt lide at lege med LEGO. Derhjemme har jeg nogle ledninger og sådan noget, så jeg selv kan lave ting, der kan bevæge sig. Jonathans seneste opfindelse er en LEGO-propel, der drejer rundt af sig selv, og robotudstillingen giver ham masser af nye ideer.

Fortsættes side 6

Store drenge kører med LEGO-robotter. (Foto: Hanne Tegllhus)

STENOMUSEN

udgives af Steno Museets Venner.
Bladet udkommer 4 gange årligt.
Det sendes til foreningens medlemmer, men kan frit hentes af alle i museets foyer. Stof kan sendes til Steno Museet.

Redaktion:

Knud Erik Sørensen (ansv.)

kes@kes.dk

Hans Buhl

stenohb@au.dk

Aase Roland Jacobsen

stenoarj@au.dk

Layout:

Knud Erik Sørensen

Tryk:

Clemenstrykkeriet, Århus.

STENO MUSEET

Danmarks Videnskabshistoriske Museum

C.F. Møllers Allé 100
Universitetsparken, 8000 Århus C
Tlf: 8942 3975, Fax: 8942 3995
E-mail: stenomus@au.dk
Web: www.stenomuseet.dk

Åbningstider: tirsdag-fredag kl. 9-16
lørdag-søndag kl. 11-16
mandag lukket

Steno Museets Venner indkalder til ordinær generalforsamling
onsdag den 30. marts 2005 kl. 19.30 på Steno Museet

Dagsorden:

1. Valg af ordstyrer.
2. Formandens beretning.
3. Fremlæggelse af regnskab.
4. Vedtægtsændringer – Forslag: §5 udgår pga. de ændrede ejerforhold for museet.
5. Kontingent.
6. Orientering om aktiviteter på Steno Museet.
7. Valg af bestyrelsesmedlemmer.

Den nuværende bestyrelse består af Bjarning Grøn (formand), Hans Buhl (næstformand), Poul Gade (kasserer), Knud Erik Sørensen (redaktør), Palle Toftøj Nielsen (sekretær). På valg er Bjarning Grøn, Poul Gade og Palle Toftøj Nielsen.

8. Valg af bestyrelsessuppleanter.

Nuværende suppleant er John Frenz.

9. Valg af revisor og revisorsuppleant.

Nuværende revisor er Ole Knudsen, og revisorsuppleant er Jesper Lützen.

10. Eventuelt.

Efter generalforsamlingen vil museumsinspektør Hans Buhl vise rundt i museets særudstilling *Fra land til kort*.

Bestyrelsen

Animalsk Bemandet Rumstation

Museet har fået en skulptur. Den står i vindfanget og byder publikum velkommen.

Kunstneren er Teddy Sørensen, der døde for et par år siden. Han virkede i Århus og var en af landets mest spændende kunstnere. Han eksperimenterede med mange forskellige udtryksformer og materialer. ARoS Aarhus Kunstmuseum har forsøgt at vise hans ureglerlige sprudlen i et separat lokale, hvis ene ende er opbygget som en kopi af Teddys kaotiske atelier.

Skulpturen stod indtil for kort tid siden på Institut for Fysiologi som et deponi fra Statens Kunstfond. Til at begynde med stod den ved indgangen til et auditorium, men lokaleforholdene var for snævre til skulpturens ureglerlige stikkende pinde og den store sokkel. Skulpturen var blevet forsynet med soklen – sikkert for at forhindre, at nogen løb ind i og blev spiddet af den. Derfor endte den efter nogen tid i en kældergang, hvor den stod og var “mindst i vejen”.

Det var der, undertegnede fik øje på den og undrede sig over placeringen. Og naturligt fødtes tanken om at flytte den til en placering, hvor mange flere vil se den: til Steno Museet. Alene skulpturens titel *Animalsk*

Animalsk Bemandet Rumstation af kunstneren Teddy Sørensen. (Foto: Niels Bjerre Jørgensen)

Bemandet Rumstation gav associationer til to af museets afdelinger – planetariet og medicinhistorie. Den muntre halvt abstrakte, halvt figurative udformning får straks fantasien til at lede efter livsformer og fremmedartet teknik, pikeret af bronzeafstøbninger af genkendelige genstande: bambuspinde, lofflampeudtagsskjuler m.m.

Det viste sig, at museets medarbejdere gik ind for et forsøg på at få skulpturen overført hertil, og det samme gjorde man på Institut for Fysiologi, hvor institutleder Ole Sonne tog kontakt til Kunstfonden. Undertegnede supplerede med oplysninger om den ønskede nye placering på universitetet.

Nu er papirarbejdet i orden, og tilfældigvis kender jeg kunstnerens søn og ved, at han er yderst tilfreds med, at mange flere nu har lejlighed til at stifte bekendtskab med faderens kunst.

nbj

Skulpturen har bronzeafstøbninger af forskellige genkendelige genstande. (Foto: Niels Bjerre Jørgensen)

Når man navigerer med en sekstant, må

I vores tid, hvor en "computerstyret livsstil" oftest bestemmer, hvor vi er på vej hen, er det spændende at forestille sig, hvordan det er at stå på åbent hav med intet andet end en sekstant til at finde vej. Og så i øvrigt vente til klokken 12, inden man med sikkerhed kan bestemme sin position.

I planetarieforestillingen *Sextant* skaber komponister og billedkunstnere (to og to i samarbejde) seks satser med følgende overskrifter: HIMLEN og JORDEN, STILLE, MÅLING, DESORIENTERING, KAOS og ÅBNING. Billedkunstnerne producerer deres eget materiale til planetariets video- og diasprojektorer. De usædvanlige akustiske muligheder, som planetariet tilbyder, giver den komponerede musik nye og spændende dimensioner.

KUNSTNERE:

Jens Balder (Århus) komponist: basun
Henning Christiansen (Møn) komponist
Udo Erdenreich (Berlin) komponist: guitar, theremin
Heike Hamann (Berlin) billedkunstner
Klavs Hovmann (Hvidovre) komponist: kontrabas
Anna Kaisa Liedes (Helsinki) komponist: sang
Anne Marie Pedersen (Århus) billedkunstner
Jeanette Land Schou (Kbh.) billedkunstner
Timo Väänänen (Helsinki) komponist: kantele
Anette Finnsdóttir (Kbh. / Island) projektmedarbejder, dramaturg
Karen Thastum (Berlin / Kbh.) kunstnerisk leder, billedkunstner & komponist: vokal og klarinet.

man have tillid til sin egen dømmekraft!

Tura Ya Moya Multimedia Art er kendt for deres sitespecifikke og tværkunstneriske mixedmedieprojekter i Danmark og Europa, blandt andet CAVE 2000 i Mønsted Kalkgruber og NNØ i Ridehuset ved Århus festuge 2003. Gruppens styrke er et intensivt arbejde med computerstyrede diasprojektioner og digital mediekunst i nært samspil med ny musik. Se mere på www.turayamoya.de.

Planetarieleder Ole Knudsen udtaler: “Det har længe været Steno Museets ønske at gå ind i en produktion af internationalt format. Derfor har museet indgået samarbejde med Tura Ya Moya omkring produktionen af *Sextant*. Et ønske, der er helt i museets ånd”.

Sextant udnytter planetariets tekniske og mediekunstneriske muligheder optimalt. Planetariet byder på en unik mulighed for kunstnerisk at “designe” forskellige himmelkugler, og at overblænde disse i et glidende forløb.

Fra 15. til 17. april kan man opleve uropførelsen på en usædvanlig multimediale live-koncert *Sextant* i planetariet med kunstnere fra Berlin, Århus, København og Helsinki. Billetter bestilles på 8942 3975.

Karen Thastum

S
E
X
T
A
N
T

Pigerne er også med. (Foto: Hanne Tegllhus)

Robotterne er løs...

Fortsat fra forsiden

Og de nye ideer kan man hurtigt få afløb for. Inde i virvaret har museet nemlig anlagt en arbejdsplads, hvor man selv kan konstruere en robot. Omkring byggebordet og programmeringscomputeren vrirler det med børn, der bygger nye robotkroppe af LEGO-klodser og giver dem liv i form af programmering.

Det er især drengene, der muntrer sig, men ind imellem stikker der også et par rottehaller eller en lyserød frakke frem i flokken.

– Det er lidt drengagtigt, men det er sjovt alligevel, siger Julie Loft Dahl, der er taget på museum sammen med en klassekammerat fra 4.D.

Ønsker man at blive klogere på robotterne, kan man bevæge sig ind i museets pla-

netarium. I dag til middag blev her nemlig holdt foredrag om robotter ved datalogistuderende Rasmus Vedel. Han fremviste smårobotter, som han og andre datalogistuderende har programmeret til at fræse rundt mellem hinanden og bippe i kor.

– Robotterne her er bare legetøj, men der ligger mange timers arbejde bag. Vores erfaringer herfra kan vi senere bruge til at udvikle andre, mere nyttige ting, forklarede han.

Rasmus Vedel er ikke den eneste fra den virkelige verden, der er blevet hentet til Steno Museet i vinterferien. 2.g.-elever fra Risskov Amtsgymnasium bevæger sig også rundt mellem robotterne. De holder de små maskiner kørende på batterier og hjælper de besøgende med at betjene opfindelserne.

Og det kunne godt se ud til, at gymnasieelevernes hjælp er tiltrængt, for der er nok

at gøre. Direktøren for Steno Museet, Kurt Møller Pedersen, melder om gode besøgstal trods det barske vintervejr i begyndelsen af ferien.

– I søndags kom der kun ni, fordi politiet havde rådet folk til at blive inden døre. Men de sidste par dage har der været 4-500 gæster hver dag, og det er lige så mange, vi kunne ønske os. Der skal jo også være plads til, at folk kan gå rundt og lege, fortæller Kurt Møller Pedersen, som også synes godt om ugens udstilling.

Faktisk er han så glad for den, at Steno Museet barsler med en endnu større robotparade til efteråret.

Når der ikke var plads ved bordene, måtte gulvet indtages. (Foto: Hanne Tegllhus)

Det selvkørende robotløbehjul Segway var også for de voksne. (Foto: Hanne Tegllhus)

– Robotter er ikke bare legetøj. De bliver brugt i virksomheder over hele landet, og det kunne være spændende at vise frem, fortæller Kurt Møller Pedersen. Og så skal vi måske også have noget mere for piger. For eksempel en damerobot, foreslår han.

Damerobotter eller ej, såvel piger som drenge boltres sig på Steno Museet, og på vej ud må journalisten springe til side for ikke at blive kørt ned. Ikke af en fræk unge, der laver ulykker, men af en far, der har begivet sig af sted på et løbsk, selvkørende robotløbehjul. Han overlader løbehjulet til en noget yngre herre, og med slet skjult legesyge i blikket bemærker faderen:

– Det er okay, at vi voksne kan komme med ungerne på museum.

K

A

L

E

N

D

E

R

Fra fredag 8. oktober 2004

Særudstilling: *Fra land til kort* – en udstilling om landmålingens og korttegningens historie.

Fredag 25. marts kl. 20 og kl. 21.30

Fuldmåneaften i planetariet: *Påskeharen – den vingeløse fugl på stjernehimlen*. Stjernemyten om påskeharen med musik under stjernerne.

Tirsdag 29. marts kl. 19.30

Jydsk Medicinhistorisk Selskab: foredrag ved overlæge, dr. med. Ole Hartling, Vejle: *Naturvidenskabelig erkendelse og lægekunst*.

Onsdag 30. marts kl. 19.30

Generalforsamling i Steno Museets Venner. Se dagsorden side 2.

Fredag 15. april

Premiere på planetarieforestillingen *Sextant*. Forestillingen kan ses 16. og 17. april.

Søndag 24. april kl. 20 og kl. 21.30

Fuldmåneaften i planetariet: *Forårshimlen*. Forårets stjernehimmel og musik under stjernerne.

Tirsdag 10. maj kl. 19.30

Jydsk Medicinhistorisk Selskab: generalforsamling og foredrag ved lektor dr. phil. Karl-Erik Frandsen, Afdeling for historie, Det Humanistiske Fakultet, Københavns Universitet: *Pesten i 1711 - under særlig henvisning til Helsingør*.

Mandag 23. maj kl. 20 og kl. 21.30

Fuldmåneaften i planetariet: *Stjernekoncert*. Musikværk af Bo Gunge, inspireret af liv i rummet.

Onsdag 22. juni kl. 20 og kl. 21.30

Fuldmåneaften i planetariet: *Månebryllupssange*. Korværk af Bo Gunge.

Påsken og pinsen på Steno Museet

Steno Museet holder åbent i påsken og pinsen. Dog er museet lukket hver mandag, også 2. påskedag, 28. marts, og 2. pinsedag, 16. maj.